

Erillisliite 7: Itä- ja Pohjois-Suomen, Pohjois-Suomen ja Kainuun edunajamisen tavoitteet

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN YHTEISET EDUNAJAMISASIAT

Itä- ja Pohjois-Suomen koheesiorahoitusesitys ohjelmakaudelle 2021–2027

Vastuutahot: Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliitot

Euroopan Komission 2018 antama budjettiesitys on Suomen kannalta myönteinen. Suomi on saamassa noin 100 milj. €:n lisäyksen koheesiorahoitukseen. Komission myönteisestä rahoitusesityksestä huolimatta Suomen tulee EU:n monivuotisesta rahoituskehiksestä neuvotellessaan tavoitella koheesiopolitiikan rahoitussuunnitelman maksimointia ja jatkuvuutta. Neuvotteluissa tulee huomioida Itä- ja Pohjois-Suomen erityishaasteet sekä liittymissopimuksen mukaiset periaatteet.

Hallitusohjelmassa linjataan, että EU:n koheesiopoli- tiikassa turvataan aluekehitysrahoituksen taso sekä harvaan asutun Itä- ja Pohjois-Suomen erityisasema ja tukien pysyvyys. Nämä linjaukset tulee lunastaa noudattamalla suuraluekohtaisessa rahoituksenjaossa nykyisen ohjelmakauden jakosuhteita ja varmistamalla, että Itä- ja Pohjois-Suomen rahoitus vastaa vähintään kuluvan kauden tasoa. Kansallisessa rahoituksenjaossa on huomioitava myös EU-komission noudattama laskentamekanismi.

Itä- ja Pohjois-Suomen harva asutus tuottaa lähes puolet Suomen saamasta koheesiopolitiikan rahoituksesta. Itä- ja Pohjois-Suomen ansainta on arvion mukaan noin 60–70 % koko Suomen ansainnasta. EU-tasolla Itä- ja Pohjois-Suomen rahoituksen laskennassa sovelletaan ns. turvaverkkoa, jolla pyritään varmistamaan se, ettei Itä- ja Pohjois-Suomen rahoitusasema heikkene laskentamekanismin muutosten takia. Turvaverkko on huomioitava myös kansallisessa ratkaisussa.

Rahoituksen painottumista Itä- ja Pohjois-Suomeen puoltavat myös alueelliset kehittyneisyserot. EU-komission talouspolitiikan ohjausjakson maaraportissa todetaan, että alueelliset erot ovat Suomessa hieman vähentyneet, mutta ne ovat edelleen suuria etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Itä- ja Pohjois-Suomen tilanne on heikoin BKT:ssa ja vähiten tyydyttävä tuottavuuden ja työttömyyden osalta. Samoin alue on heikoin alue väestönkasvussa ja alueen väestötiheys on erittäin alhainen. Itä- ja Pohjois-Suomi on lisäksi heikoin alue saavutettavuudessa maanteitse, rautateitse ja internetin käytössä. Lisäksi Itä- ja Pohjois-Suomessa on heikoin innovaatio- ja tutkimuskyky (heikentynyt vuodesta 2011) ja alhaisin korkea-asteen koulutuksen saaneiden 30–34-vuotiaiden määrä.

Tulevasta rakennerahasto-ohjelmasta rahoitettavissa toimenpiteissä tulee olla Itä- ja Pohjois-Suomen kehittämisen kannalta keskeiset painotukset ja sisällöt.

Kansainvälisen alueiden välisen yhteistyön, Itämeri-yhteistyön ja arktisen ulottuvuuden tulee näkyä vahvasti tulevassa koheesiopolitiikassa.

Sisä- ja ulkorajayhteistyö (Interreg, ENI CBC) on tärkeää Suomelle, jolla on EU-maista pisin ulkoraja Venäjän kanssa, sisärajoja muiden EU-jäsenvaltioiden kanssa sekä maaraja Norjan kanssa. Venäjän, Ruotsin ja Norjan kanssa tehtävällä raja-alueyhteistyöllä on Suomelle suuri merkitys. Yhteistyötä tehdään sekä kahdensivuisessa kehittämissuunnitelmassa että laajemmassa Barents- ja NSPA-yhteistyössä, minkä vuoksi komission ehdotus raja-alueohjelmien leikkausten tasosta ei ole tarkoituksenmukaista Itä- ja Pohjois-Suomelle. Myöskään Euroopan komission ehdotus merirajayhteistyön siirtämisestä transnationaalisten ohjelmien sisälle ei ole kannatettava muutos. Itämeren alueiden maiden bilateraalinen merirajayhteistyön jatkuvuus

on huomioitava ja merellisten raja-alueohjelmien tulee olla yhdenvertaisessa asemassa maarajaohjelmien kanssa.

Laajakaistarakentamisen jatkuvuuden varmistaminen harvaan asutuilla alueilla

Vastuutahot: Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnan liitot

Suomi on jäämässä EU-tavoitteista ja muiden Pohjoismaiden kehityksestä. Aiemmistä toimista huolimatta työ on pahasti kesken ja edelleen yli puolet alueista on vailla huippunopeaa kiinteän verkon laajakaistaa. Hallitusohjelman kirjausten mukaisesti on laadittava mahdollisimman nopeasti uusi ohjelma ja tukilainsäädäntö, jossa huomioidaan aiemmat kokemukset: kun- tien maksukyky, asiakkaiden maksukyky, taajamien ja loma-asukkaiden tarpeet. Lisäksi yleispalveluvelvoitteen tiedonsiirtonopeutta on nostettava nykyisestä 2 Mbit/s vähintään 10 Mbit/s nopeuteen. Tietoliikenneyhteyksien rakentamisen tukeminen on yhteiskunnan kannalta tuottava investointi, joka maksaa julkisen tuen takaisin valtiolle rakentamisaikaisina veroina ja maksuina sekä sähköisten palveluiden kautta tulevana kustannussäästöinä. Laajakaistayhteyksien rakentaminen parantaa alueiden kehittämismahdollisuuksia ja on välttämätöntä yritystoiminnan syntymiselle ja kehittämiseksi harvan asutuksen alueilla.

Väkilukuun suhteutettuna Suomessa investoidaan tele- verkkoihin muita Pohjoismaita vähemmän. Vuonna 2017 Suomessa tehtiin aineellisia investointeja televerkkoihin 89 euroa asukasta kohden, kun vastaava luku esimerkiksi Ruotsissa oli 170 euroa. Kuitenkin tarkasteltaessa viestintäpalvelujen käyttäjiltä kertyneitä tuloja, Suomi on huomattavasti lähempänä muita Pohjoismaita.

Valtakunnallinen Nopea laajakaista -hanke päättyi 2018, uusia hankkeita siihen ei enää saa. Koska hankkeet eivät edenneet kaupallisten operaattoreiden toimesta kaikkialla, kunnat ja muut pienet toimijat joutuivat ottamaan vastuuta rakentamisesta. Kuntien vastuiden lisääminen ei kuitenkaan ole yleisratkaisu laajakaistahankkeen etenemiselle.

Digitaalisen infrastruktuurin strategia ja tavoite vuodeksi 2025

Strategiassa asetetaan laajakaistatavoite vuodeksi 2025 sekä keinot tavoitteen saavuttamiseksi. EU on asettanut vuoden 2025 tavoitetasoksi, että kaikkialla EU:ssa tulisi olla saatavilla 100 megabitin yhteydet, joiden nopeus on mahdollista nostaa 1 gigabittiin. Digitaalisen infra- struktuurin strategiaan tulee lisätä uusi kansallinen tuki nopeiden valokuituverkkojen rakentamiseen.

Valtion talousarviossa tulee turvata valtion tukirahoitus kaikille toteutuville hankkeille. Näin kunnilla ja rakentavilla operaattoreilla olisi varmuus jatkaa hankkeiden suunnittelua. Hankkeen jatkovaihetta ja verkon rakentamisen vauhdittamista varten tuki on myönnettävä kokonaan valtiolta, koska kaikilla kunnilla taloudellinen tilanne ei ole mahdollistanut nykyisen kuntaosuus- prosentin mukaisen tuen myöntämistä ja siksi hanke ei voinut saada valtiontukea. Näiden kuntien asukkaat ovat jääneet eriarvoiseen asemaan.

Uudessa kansallisessa laajakaistan valtiontukiohjelmassa tuen taso ja tukikelpoisten kustannusten määritelmä tulee olla samankaltainen kuin maaseutuohjelman kyläverkkohankkeissa ja esitetyssä rakenne- rahastojen tuessa valokuituverkoille (pienimuotoiset infrahankkeet). EU-rahoituksen tavoite on alueiden kehittyneisyyserojen tasaaminen, ja laajakaistojen rakentaminen on erittäin merkittävä harvan asutuksen ja pitkien välimatkojen haittojen poistamiseen. Raken- ne-rahastojen ja maaseutuohjelman tukea voivat hakea vain Pk-yrityskokoluokkaa olevat toimijat, eivätkä näiden ohjelmien varat riitä koko Suomen valokuiturakentamisen tarpeisiin. Uusi kansallinen tukiohjelma mahdollistaisi myös valtakunnallisten operaattoreiden valokuituverkkojen rakentamisen alueille, joille se ei ole ilman tukea taloudellisesti kannattavaa.

Koillisväylän datakaapelin toteutuminen sekä Suomen sisäisen tietoliikenneverkon vahvistaminen

Vastuutahot: Kainuun, Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakunnan liitot

Osana Suomen saavutettavuutta globaalisti on valtio-omisteinen Cinia Oy valmistellut liikenne- ja viestintäministeriön toimeksiannosta Arctic Connect eli Koillis-väylän datakaapelihanketta, joka luo uuden tietoliikenneväylän Aasian ja Euroopan välille. Cinia Oy on selvittänyt eri maiden ja eri toimijoiden kiinnostusta data-kaapelin toteuttamiseen.

Hankkeen edistämistä ja Suomen markkinointia sen toteuttajana on parin viime vuoden ajan tehty Cinian toi- mesta esiselvitysvaiheessa. Kainuu, Rovaniemen seutu,

Kajaanin ja Oulun kaupungit ovat osallistuneet siihen. Koska hanke on kuitenkin kansallinen, niin myös Länsi- ja Etelä-Suomen datakeskuspaikkakuntia ja potentiaalisia datakeskusten sijoittumisalueita on tullut mukaan hankkeen edistämiseen. Itä-Suomen nykyisten verkkojen kapasiteetti sekä yritysten ja tutkimuksen tieto- liikennetarpeet tulee myös olla mukana jatkotoimissa.

Valmiudet Koillisväylän datakaapelihankkeen toteuttamiseen ovat edistyneet kesällä 2019 venäläisen toimijan kanssa tehdyn aiesopimuksen myötä. Jatkovalmisteluja varten neuvotellaan hankeyhtiön perustamisesta. Cinia arvioi alustavasti datakaapelin valmistuvan nopeimmillaan vuoden 2023 loppuun mennessä.

Koillisväylän datakaapelin mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää Suomen sisäisen tietoliikenneverkkojen kapasiteetin ja reititysten varmistamista ja vahvistamista lisärakentamisella. Cinia on jo valmistellut lisä- rakentamisen yleissuunnitelman. Runkotietoverkkoa tulee parantaa siten, että maan läpi kulkee toisiaan varmistaen kahdesta neljään reittiä Jäämereltä Etelä-Suomeen. Reittien tulee kulkea sekä Länsi- että Itä-Suomen kautta. Runkotietoverkot voivat hyödyntää osittain jo olemassa olevia valokuituyhteyksiä, mutta alustavien arvioiden lisärakentamista tarvitaan noin 100 milj. euron investoinnin verran.

Cinian tekemä runkotietoverkon lisärakentamisen yleissuunnitelma tulee tarkentaa nopealla aikataululla yksityiskohtaisemmalle tasolle, jossa selvitetään tietoliikenteen kapeikot, tietoliikenneyhteyksien lisätarve, tarkennettava runkotietoverkon lisärakentamisen kustannukset ja määritellä sen varmennettu reititys. Lisä- rakentaminen tulee voida yhdistää tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti puuttuvien alueellisten laajakaistaverkkojen rakentamiseen erityisesti Lapissa. Runkotieverkkojen lisärakentamisessa valtion, Cinian ohella eri operaattoreilla on merkittävä rooli, mutta valtion tulee olla mukana osarahoittajina.

Alueen kautta kulkevien kansainvälisten tietoliikenneyhteyksien avulla alueet ja koko Suomi tavoittelevat uusia datakeskuksia, lisääntyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa, tietointensiivistä liiketoimintaa ja sitä kautta uusia ja uusiutuvia työpaikkoja. Kajaanin Renforsin Rantaan sijoittuva yhteiseurooppalainen tieteen EuroHPC–supertietokone vaatii myös aiempaa parempia tietoliikenneyhteyksiä. Nimen LUMI saanut kone on yksi maailman tehokkaimmista supertietokoneista, ja se vahvistaa merkittävästi Kajaanin roolia Euroopan tasoisena suurteholaskennan keskuksena. Supertietokone näkyy globaalisti osoituksena Suomen osaamisesta ja edelläkävijyydestä datan hallinnassa ja huippuluokan datakeskusten sijaintipaikkana.

Energiaverotuksen uudistus

Uusien datakeskusten sijoittumiseen Suomeen liittyy ratkaisevasti maan energiaverotus. Suomen sähkövero luokassa 2 on tällä hetkellä 0,703 snt/kWh. Hallitusohjelmassa energiantuotannon päästöohjausta luvataan muuttaa poistamalla teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmä, Tarkoitus on alentaa 2. veroluokan sähkövero kohti EU:n sallimaa minimitasoa, mikä on 0,05 snt/kWh. Lisäksi sähkövero- luokkaan 2 siirretään kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat lämpöpumput ja konesalit. Uudistus on tarkoitus toteuttaa kustannusneutraalisti siirtymäkauden kuluessa. Ruotsissa sähkövero on alennettu jo

aiemmin EU:n sallimalle minimitasolle eikä Suomella olisi varaa jäädä verotusasiassa takamatkalle vaan siirtyä mahdollisimman nopeasti suoraan EU:n sallimalle minimitasolle jo monien muiden tekijöiden puoltaessa Suomea erinomaisena datakeskusten sijaintipaikkana.

Alueellisesta kuljetustuesta pysyvä tukimuoto – tuen kehittäminen ja vaikuttavuuden lisääminen

Valtioneuvoston asetusta (1030/2018) alueellisesta kuljetustuesta sovelletaan kuljetuksiin, jotka alkavat vuosien 2018 ja 2019 aikana. Alueellinen kuljetustuki on harkinnanvarainen valtionavustus ja sitä on maksettu vuosittain noin 250 pienelle ja keskisuurelle yritykselle tavoitteena alentaa syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden yritystoiminnalle pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia lisäkustannuksia ja siten ylläpitää ja lisätä yritystoimintaa näillä alueilla. Kuljetustuen määrä oli valtion vuoden 2018 tilinpäätöksessä 5 M€ ja on kuluvan vuoden talousarviossa 6 M€.

Syrjäisillä ja harvaan asutuilla alueilla sijaitseva paikallisia raaka-aineita jalostava teollisuus on alueiden perusteellisuutta ja sillä on raaka-ainetuotantoketjujen kautta merkittävät välilliset työllisyysvaikutukset. Näiden alueiden kehittymistä rajoittavat pitkät etäisyydet, heikko saavutettavuus ja liikenneverkon, erityisesti tie- verkko, heikko kunto. Epävarmuus alueellisen kuljetus- tuen pysyvyydestä luo selkeitä haasteita yritysten pitkäjänteiselle investointien suunnittelulle ja työvoiman kehittämiselle.

Alueellisen kuljetustuen määrä on Suomessa alhainen verrattuna Ruotsiin. Suomalaiset yritykset ovat joutuneet varsinkin puutavara- ja puutuoteteollisuudessa eri- arvoiseen asemaan ruotsalaisten kilpailijoiden kanssa. Kuljetustuen määrän asteittaisella korottamisella voitaisiin edistää syrjäisillä ja harvaan asutuilla alueilla sijaitsevan teollisuuden kehittymistä ja uusien yritysten syntymistä.

Tulevaisuudessa alueellisen kuljetustuen perusteiden tulisi edistää ympäristöystävällisiä ja vähähiilisiä kuljetusratkaisuja, kuten vesi- ja rautatiekuljetuksia. Maantiekuljetuksissa tulisi lisätä ympäristöystävällisten polttoaineiden käyttöä. Kuljetustukea tulisi voida jatkossa myöntää Saimaan vesistöalueella tapahtuviin vesikuljetuksiin ja huomioida tuen määrässä alueen erityisolosuhteet (pitkät luotsausmatkat, kanavamaksut, kanava- liikenteen hitaus ja rajamuodollisuuksien kesto).

Alueellisen kuljetustuen määrää tulee asteittain lisätä, tavoitteena on tuen määrän nostaminen pohjoismaiselle tasolle.

Pohjois-Suomen hallitusohjelmataavoitteiden päivitys / ehdotus 24.4.2019, P-Suomen Nvk

Pohjois-Suomen neuvottelukunta on aiemmin linjannut hallituskauden päätavoitteet1 seuraavista teemoista:

- Innovaatio- ja koulutustoiminta, teollisuuden toimintaedellytykset sekä osaavan työvoiman saatavuus
- Suomen eri alueiden saavutettavuus
- Aktiivinen Eurooppa-politiikka

Tällä kannanotolla päivitetään aluehallintoa koskevat tavoitteet.

Pohjois-Suomen neuvottelukunta korostaa maakuntien ja valtion aluehallinnon roolia aluekehittämisessä ja esittävät tulevaan hallitusohjelmaan seuraavia toimenpiteitä, joilla turvataan alueiden elinvoiman kehittäminen koko Suomessa.

Työllisyysasteen nostamisessa on maakunnissa, kaupunkiseuduilla ja kunnissa tehtävä elinvoimatyö keskeisessä roolissa. Ilmaston muutoksen hallinnan mahdollisuudet ja keinot vaihtelevat huomattavasti alueittain.

Tavoitteiden läpivieminen on talousnäköymien ja demografisen kehityksen näkökulmasta aiempaa haastavampaa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimivaa monitasohallintoa. Maakuntien liitot aluekehittämisviranomaisina luovat alueellista tilannekuva, vahvistavat alueellisesti eri toimijoiden yhteistä kehittämistähtoa sekä rakentavat alueellisiin tarpeisiin perustuvia vaikuttavia ratkaisuja. Alueelliset toimenpiteet luovat edellytyksiä elinvoimalle sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnille, millä vaikutetaan myös korjaavien sote- ja työllisyyspalveluiden tarpeeseen.

Tulevaan hallitusohjelmaan neuvottelukunta esittää seuraavia asioita:

1. Maakuntien aluekehitystyön resursseja ja organisointia tulee vahvistaa turvaamalla valtion rahoituksessa riittävät kansalliset ja EU-pohjaiset alue-, yritys-, innovaatio-, työvoima-, osaamis-, maaseutu- ja kaupunkipoliittiset määrärahat sekä yhtenäistämällä näiden rahoitusinstrumenttien toimeenpanoa aluetasolla. Erityisesti tulee huomioida pohjoisten maakuntien erityispiirteet: luonnonolosuhteet, pitkät etäisyydet, harva asutus ja kolme saamenkieltä.
2. Valtion (alue)hallintoon ei tule tehdä sektorikohtaisia erillisratkaisuja, jotka heikentävät alueellista toiminta- ja päätösvaltaa.
3. Valtion, maakuntien liittojen ja kuntien sekä yksityisten toimijoiden välisiä yhteistyökokeiluja tulee mahdollistaa ja edistää vapaaehtoisuuden pohjalta ja selvittää niille myös uusia rahoitusmalleja.
4. Rakennerahasto- ja muiden EU-ohjelmien välittäviksi viranomaisiksi tulee määritellä 18 maakunnan liittoa, jotka yhteistyössä ELY-keskusten kanssa tekevät ohjelmarahoitukseen perustuvat rahoituspäätökset.
5. Aluekehityslainsäädäntöä uudistettaessa tulee valtioneuvoston ja maakuntien väliset aluekehityskeskustelut ottaa käyttöön ilmiöpohjaisen ja poikkihallinnollisen toimintamallin vahvistamiseksi. Toimintamalli tulee ottaa käyttöön jo nykyisen lainsäädännön aikana hyödyntäen päättyneen maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelussa n yhteydessä kehitettyä käytäntöä.
6. Aluekehityslainsäädännön toimialaa tulee laajentaa poikkihallinnolliseksi ja maakunnan liittojen suunnittelutehtävää laajentaa koskemaan alueellisia ilmasto- ja ympäristöstrategioita, joissa tulee

poikkihallinnollisesti yhteen sovittaa ilmastoon ja ympäristön tilaan vaikuttavia kehittämis-, suojelu- ja muita toimenpiteitä.

7. Alueiden käytön suunnittelussa tulee säilyttää maakuntakaavan ohjausvaikutus ja nykymuotoinen oikeusvaikutteisuus maankäyttö- ja rakennuslakia uudistettaessa.

8. Päättyneen maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelutyön tuloksia tulee hyödyntää mahdollisimman laajasti tulevalla hallituskaudella.

9. Hallituksen tulee turvata kaikilla alueilla elinkeinon tarvitseman osaamisen saatavuus sekä edistää alueellistamispolitiikkaa (tehdyn selvityksen linjausten mukaisesti).

10. Metsähallituksen tuotoista tulee tulouttaa osa niille alueille (kuntiin ja maakuntaan), josta se on peräisin, kohdennettavaksi metsätalouden ja luontomatkailun kehittämiseen.

11. Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa painotetaan koko maan saavutettavuuden kehittämistä ja huomioidaan erityisesti elinkeinoelämän ja vientiteollisuuden kuljetustarpeet.

12. Itä- ja Pohjois-Suomelle tulee laatia oma rakennerahasto-ohjelma sekä varmistaa, että EU:n säädösvalmistelusta, hallitusohjelmassa ja kansallisessa ohjelmavalmistelussa tunnustetaan Itä- ja Pohjois-Suomen erityisasema Euroopan harvaan asuttuna alueena ja turvataan alueelle määrällisesti riittävä ja aluelähtöisesti kohdistettava rahoitus.

13. Uudistetaan kuljetustuen määrää ja kriteereitä niin, että se on kilpailukykyinen Ruotsin alueisiin verrattuna.

14. Liikenteen päästöjen rajoittamisessa varmistetaan, että toimenpiteet voidaan liikennetarpeita vaarantamatta toteuttaa myös koko Pohjois-Suomessa.

Kainuun edunajamisen tavoitteet ja kärkihankkeet 2019-2020

Kainuun edunajamisen tärkeimmät ja ajankohtaiset tavoitteet sekä kärkihankkeet esitetään seuraavasti:

1. Kainuun positiivisen rakennemuutoksen tukeminen

Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman ("Kasvua Kainuuseen") toteuttaminen positiivisen rakennemuutoksen toteuttamiseksi.

1.1. Osaavan työvoiman saannin varmistaminen

- Osaavan työvoiman saatavuutta tukevat hankkeet ja pilotoinnit

o siltasopimuksen tehokas hyödyntäminen

o kunta- ja alakohtaisen osuvuuden parantaminen

- Alueen vetovoimaisuutta vahvistavat toimenpiteet

o aluemarkkinointi ja

o mainetyö ml. oppilaitosten yhteismarkkinointi (=Kainuu opiskelualueena)

- Vuokratyövoimaksi tulevien henkilöiden paikkakunnalle sitouttaminen

1.2. Osaamiskeskittymien vahvistaminen (tukee Kainuun älykkään erikoistumisen painotusten toteutusta)

- Kajaanin yliopistokeskuksen ja ammattikorkeakoulun opetus-, tutkimus- ja kehitysresurssien vahvistaminen ja suuntaaminen akuutteihin koulutus- ja osaamistarpeisiin, organisoidaan pysyvää yliopistollista perustutkintokoulutusta Kainuuseen (ks. Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020, TL 1.5: Kainuun koulutustarjonnan monipuolistuminen s.12.

- KAO:n resurssien vahvistaminen

- Ammatillisen koulutuksen reformin täysimääräinen hyödyntäminen Kainuussa, mikä tarkoittaa opintojen suorittamista yhä enemmän yritysympäristöissä ja toiminnan kohdentamista alueelle uudella toimintatavalla paikallisten tarpeiden mukaisesti

- Älykkään erikoistumisen strategian mukaisen Kainuun kannalta kriittisen innovaatiotoiminnan tukeminen liittyen teknologiateollisuuteen, biotalouteen ja kaivosteollisuuteen sekä hytealaan (ml. liikunta, urheilu ja aktiviteettimatkailu)

- Teollisuuden ja palvelujen liiketoimintaekosysteemien tarvitseman osaamisen ja investointien varmistaminen: Mittaustekniikka, Renforsin ranta, peli- ja av-osaaminen, Vuokatti, Woodpolis-Kantola teollisuusalue, luonnontuoteala (erityisesti marja-ala)

- Mekaanisen puunjalostuksen osaamiskeskittymän luominen

- Koulutusvienti Aasiaan, korkeakoulutasolla erityisesti peliala (Intia) ja yleissivistävän koulutuksen tasolla leirikoulutoiminta (Kiina)

2. Kainuun saavutettavuuden parantaminen (liikennejärjestelmä)

2.1. Valtakunnalliset runkoverkkolinjat ja EU:n TEN-T-verkosto

- Runkoverkkojen ulotuttava kaikkiin maakuntakeskuksiin ja kv-rajanylityspaikoille (huom. maakuntahallituksen erillinen kannanotto 24.9.2018)

- Oulu-Kajaani-Vartius –yhteys TEN-T-verkkoon
- Tienumerointiin liittyvät esitykset (Esitys ministeri Bernerille 13.8.2018)

2.2. Kainuun lentoliikenteen palvelutason ja saavutettavuuden parantaminen

- Matkaketjuja tukevat ratkaisut, jotka palvelevat koko aluetta ml. Kuhmoa ja Suomussalmea; aikatau-lujen ja vuorovälien uudelleen tarkastelu.
- Finavia / lentoaseman kehittäminen Helsinki-Kajaani reitin matkustajamäärää kasvattamalla; yhteisen brändinimen kehittäminen lentokentälle.
- Lentotaksi jokaiselle lentoyhteydelle
- Kuhmon ja Suomussalmen pienlentokenttähankkeet

2.3. Elinkeinoelämälle tärkeiden maantieyhteyksien kehittäminen

- Vt5 keskeiseksi valtakunnalliseksi kehittämiskohteeksi runkoverkkoyhteytenä (valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan): nopeutta ja sujuvuutta parantavat investoinnit
- Vt22 yhteysvälin parantamisinvestoinnit v. 2010 esiselvityksen mukaisesti ja tieluokituksen muutos (Vartiukseen)
- Kajaani-Sotkamo seudullisen yhteysvälin parantaminen
- metsä- ja maataloutta palvelevan alemman tieverkon kehittämistarpeiden priorisointi
- Alueellisesti merkittäviä yhteyksiä: Vt 78, vt 89 sekä Puolanka-Utajärvi M/ 837 yhteysvälin kehittäminen yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan kanssa
- Kajaani-Kokkola maantieyhteyden kehittäminen
- Yleisille teille yli hallituskausien ulottuva korjausvelkaohjelma, jolla korjausvelkaa pienennetään. Tämä tulee koskea myös alempiasteista tieverkkoa. Yhdysteiden päällysteiden uusimisväli tulee puolittaa 50 vuodesta 25 vuoteen.

2.4. Kainuun rautatieyhteyksien nopeuttaminen

- Porvoo-Kouvola –ratayhteyden edistäminen kaavoituksessa ja suunnittelussa
- Savonradan yhteysnopeuksia parantavat hankkeet ja Savon radan saaminen seuraavaksi valtakunnalliseksi ratahankkeeksi
- Iisalmi-Ylivieska –ratayhteyden sähköistäminen
- Kontiomäki – Suomussalmi radan perusparannus
- 2050-tavoitteena kehärata Nurmekselta-Kuhmoon ja Suomussalmelle ja sieltä Kuusamon kautta Rovaniemelle

2.5. Tietoliikenneyhteyksien ja datapalvelinkeskusten kehittäminen

- Koilliskaapeli-hankkeen edistäminen (kv-yhteistyö) ja Suomen yhteyksien valmistelu
- Sähköverokannustimien saaminen palvelinkeskusten kilpailukykyyn parantamiseksi
- Renforsin Rannan datakeskusten kehittäminen ja alan osaamisen kasvattaminen

2.6. Sähkön siirtohintojen tasapuolisuuden takaaminen koko maassa

- Porrastetun sähköveron käyttöönotto Suomessa

2.7. Kuljetustuki

- Varmistetaan alueellisen kuljetustuen jatkuminen vuoden 2019 jälkeen ja nostetaan se pohjoismaiselle tasolle.
- Kuljetustukea ei tule sisällyttää maakunnan yleiskatteellisen rahoituksen piiriin, vaan sen tulee olla valtion erillisrahoitusta.

3. Investointien varmistaminen edunajamisen keinoin

- KaiCell Fibers Oy:n biojalostamo Paltamoon: investointipäätöksiä tuleva yhteistyöprosessi käyntiin (vrt. Hanhikivi-projekti)
- Terrafame Oy:n uusinvestoinnit akkuminaeralien ja uraanin tuottamiseen
- Kuhmon Kantolan alueen yritysinvestoinnit tuotantovolyymin ja jalostusasteen nostamiseen
- Metsäbiotalouden sivuvirtojen hyödyntämiseen liittyvät investoinnit (Kajaanin Renforsin ranta, St1, Kuhmon Woodpolis-Kantola teollisuusalue)
- Kainuun matkailusektorin investoinnit mm. Hossa, Vuokatti, Kuhmo, Suomussalmi, Paljakka

o matkailuinfraan investointien vauhdittaminen täsmähankkein

- Investointien rahoitusinstrumenttien hyödyntäminen

o uusien riskirahoitusvaihtoehtojen hakeminen

4. Maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpano (itsehallinnollisuus)

4.1. Maakuntien itsehallinnollisuuden laajentaminen vahvan valtio-ohjauksen sijaan

- Maakuntien sopimuksellisen yhteistyön alan laajentaminen kuntien ja muiden maakuntien kanssa
- Kainuun keskussairaalan säilyttäminen erikoissairaanhoidon ja ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalana
- Kuntien kanssa luontevien yhteistyömuotojen mahdollistaminen lainsäädännöllä
- Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kytkeminen tulevan maakunnan tehtäviin
- Maakunnille aito mahdollisuus vaikuttaa palvelujen integrointiin, markkinoiden avaamiseen, valinnanvapauden laajuuteen ja aikatauluun

4.2. Aluekehittämisen rahoitusvälineiden kokoaminen ja EU-ohjelmien aluelähtöisyys

- Itä- ja Pohjois-Suomi rakennerahasto- ja maaseutuohjelma-alueena
- EU:n uusien rahoitusmuotojen, EU-rahastojen ja harvaan asutun alueen erityistuen varmistaminen
- Kansallisten kasvupalvelujen asiantuntijaverkoston saatavuuden turvaaminen kaikille alueille

4.3. Maakuntien ja kuntien rahoituksen varmistaminen

- Maakuntien kaikkien tehtävien hoito sekä asukkaiden palvelutarpeet ja tasa-arvoisen saatavuuden turvaava yleiskatteellinen rahoitus; olosuhde-erojen huomiointi rahoituksen kohdennuksessa (huom. asukaslukukriteerin painoarvo ei-sote-tehtävissä on rahoituslakiesityksessä liian suuri)
- Maakuntien verotusoikeuden laajentamismahdollisuuksien perusteellinen selvittäminen (myös muut kuin tuloverot huomioiden)
- Metsäerän oikeudenmukainen jakaminen kuntaverotuksessa

5. Valtion toimintojen ja työpaikkojen sijoittaminen Kainuuseen

- Ajasta ja paikasta riippumattomien valtionhallinnon tehtävien mahdollistaminen koko maassa ja Kainuusta käsin hoidettavaksi. Työpaikkoja tulee julistaa avoimeksi myös nykyisin henkilökuntaa sijaitsevilla paikkakunnilla, ei vain keskuksissa.
- Luonnonvarakeskuksen, Metsähallituksen ja sen luontopalveluiden sekä muiden valtion laitosten toiminnan kehittäminen Kainuussa
- Luova-viraston palvelujen saatavuus ja paikallistuntemus turvattava
- Ystävyden puiston lakisääteisen tutkimustoiminnan nostaminen Kuhmossa (YM, SYKE)
- Maahanmuuttoviraston toiminnan jatkuminen ja vahvistuminen Kuhmossa

6. Rajayhteistyön vahvistaminen

- Rajakuntafoorumi, painopisteiden määrittely yhdessä Kainuun liitto, Kuhmo ja Suomussalmi
- Viisumikäytäntöjen joustavoittaminen: 72 tunnin viisumin mahdollistaminen matkailussa
- Green Belt yhteistyön suuntaaminen luontomatkailua tukevaksi; Ystävydenpuisto 30 vuotta 2020
- Mahdollisen, yhteisen Unesco Biosfäärihankkeen toteuttaminen.